

Verslag 3^e werkgroepbijeenkomst Zonnepark Westerlee

Datum:

30-03-2023

Begintijd:

19.30 uur

Eindtijd:

+/- 22.00 uur

Locatie:

MFC De Binding, Sportlaan 4 Oude Pekela

Aanwezig:

- 8 omwonenden
- Vereniging Dorpsbelangen Westerlee: Jasmijn Reemer
- Landschapsontwerper Eelerwoude
- Energie(k) Oldambt: George Wintermans en Richard Goet
- Pure Energie: Rose Headley, Henk Schoonvelde, Frank Schothuis en Linda Kempers

Wijze van verslaglegging

Tijdens de derde werkgroepbijeenkomst Zonnepark Westerlee diende [een samengevoegde presentatie](#) als leidraad voor het gesprek waarin een landschapsontwerper van Eelerwoude een belangrijke rol had. Dit verslag beschrijft vooral de vragen en opmerkingen die zijn gemaakt, reacties daarop en gemaakte afspraken. Het verslag volgt de structuur van de presentatie. Reacties van Pure Energie op vragen en opmerkingen staan achter de zwarte pijl →, die van de landschapsontwerper achter het klaversymbool ♣.

Mededelingen

Er worden enkele mededelingen gedaan aan het begin van de bijeenkomst.

- Naar aanleiding van een opmerking van een van de omwonenden, heeft Pure Energie contact gehad met de Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO) over een mogelijke NAVO-leiding onder het plangebied. DPO heeft laten weten dat er geen DPO-leiding onder het plangebied ligt en dat de dichtstbijzijnde DPO-leiding ten westen van Leeuwarden loopt.
- Er wordt herhaald dat de werkgroepbijeenkomst niet gaat over ontwikkelingen in het Emergobos.
- Omdat Pure Energie de wens van omwonenden begrijpt om het draagvlakonderzoek al eerder te kunnen inzien en omdat het goed is om een tussenstand van het participatieproces te delen met een bredere groep omwonenden, wordt voorgesteld op 25 mei een informatiebijeenkomst voor omwonenden te houden. Tijdens deze bijeenkomst wordt het participatieproces tot nu toe toegelicht, inclusief de laatste stand van de landschappelijke inpassing. Op basis van deze tussenstand kunnen omwonenden en andere geïnteresseerden beter antwoord geven op de vraag: 'Doet Pure Energie genoeg om acceptatie van het zonnepark te bevorderen?' Enkele dagen na de informatiebijeenkomst zal het draagvlakonderzoek worden gedeeld. De publicatie van het onderzoek wordt op deze manier enkele maanden naar voren gehaald.

Zonnepark Westerlee

1. Een omwonende vraagt waarom de resultaten van het draagvlakonderzoek niet direct worden gedeeld.

→ Het is geven en nemen. Met deze oplossing wordt de publicatie van het onderzoek enkele maanden naar voren gehaald om omwonenden tegemoet te komen. Tegelijkertijd kan er door communicatie over 'het participatieproces tot nu toe' een meer gewogen oordeel worden gevormd over wat Pure Energie doet met de uitkomsten van het draagvlakonderzoek en de input van de werkgroep.

2. Een omwonenden vraagt of het participatieproces is afgerond wanneer de resultaten van het draagvlakonderzoek eind mei worden gedeeld.

→ Nee, waarschijnlijk is het participatieproces dan nog niet volledig afgerond. In de laatste bijeenkomsten komen nog de onderwerpen geluid, reflectie, de energiecoöperatie, het omgevingsfonds en de bouw aan de orde. We hopen vandaag een eind te komen met de landschappelijke inpassing en zo niet, dan kan er in ieder geval een vergevorderd concept worden gedeeld.

3. Een omwonende zegt het wel te begrijpen dat mensen op voorhand 'nee' zeggen in het draagvlakonderzoek tegen een nieuwe ontwikkeling in hun omgeving. De initiatiefnemers maken schetsen voor de landschappelijke inpassing en doen wat met de feedback die daarop komt. Zij komen de werkgroepleden tegemoet met aanpassingen in het ontwerp. Het is goed om te laten zien wat met de uitkomsten van het draagvlakonderzoek is gedaan, ook al kun je niet iedereen tevreden krijgen. Het is logisch om te publiceren wanneer je kunt laten zien wat wordt gedaan met de input van het onderzoek en de werkgroep.

4. Een vertegenwoordiger van de energiecoöperatie benoemt dat draagvlak niet moet worden gezien als iets statisch, maar als iets dat verandert.

- Jasmijn Reemer vervangt Sebastiaan Vedder als vertegenwoordiger van Dorpsbelangen Westerlee in de werkgroep. Sebastiaan is aanwezig als omwonende.
- Er is een omwonende die vandaag voor het eerst bij de werkgroepbijeenkomst aanwezig is.

Wijzigingen ontwerp voorstel

Tijdens de tweede werkgroepbijeenkomst is een eerste ontwerp landschappelijke inpassing gedeeld. De werkgroepleden konden tijdens en na de bijeenkomst feedback hierop geven. Deze feedback is zo goed mogelijk verwerkt door de landschapontwerper. De wijzigingen en het ontwerp zijn opgenomen in [de presentatie van de 3de werkgroepbijeenkomst](#) op slides 3 tot en met 8. De landschapontwerper is deze wijzigingen tijdens de bijeenkomst langsgelopen.

1. Naar aanleiding van de wijzigingen zone 1 (Noordzijde-D.H. Vinkersweg), slide 4, vraagt een omwonende hoe hoog de wal is.

♣ De wal wordt ongeveer 1 meter hoog. De struiken die erop komen te staan 2 tot 3 meter.

2. Een omwonende vraagt op basis van dezelfde slide hoe diep de poel wordt.

♣ De poel moet minimaal 30 centimeter diep zijn, zodat het een geschikt leefgebied is voor amfibieën. Wellicht wordt hier een lemen bodem aan toegevoegd zodat het water niet wegloopt.

Visualisaties en dwarsprofielen

Er zijn visualisaties gemaakt vanaf vijf posities rondom het zonnepark. Om een zo realistisch mogelijk beeld te krijgen, is een 3D-programma gebruikt door de landschapontwerper. Er worden per positie visualisaties weergegeven van de zomer én winter in jaar 1, jaar 5 en 10. Een beperking van de 3D

Zonnepark Westerlee

visualisaties is dat niet alles er (goed) op kan worden weergegeven, zoals begroeiing van hekken met hop. Verder tonen de visualisaties de zonnepanelen veel witter dan ze in werkelijkheid zullen zijn.

Naast de visualisaties worden per zone dwarsprofielen getoond, evenals beelden die ter inspiratie dienen voor de landschappelijke inrichting.

Zone 1 (Noordzijde – D.H. Vinkersweg) | Slides 9 t/m 17

1. Een omwonende vraagt hoe hoog de struiken zijn wanneer ze worden aangeplant.

- ♣ Deze struiken worden ongeveer 2 á 3 meter hoog. Er zijn keuzes te maken in hoe groot de struiken zijn als ze worden aangeplant. Struiken kunnen ook op de wal ook in verschillende hoogtes worden aangeplant. Daarin valt variatie aan te brengen, zodat ze ook bloeien en het niet helemaal dichtgroeit als een groene wand.

Zone 2 (Groen-blauwe doorsteken) | Slides 18 t/m 20

1. Een omwonende vraagt waarom het zonnepark nog zichtbaar is in het inspiratiebeeld dat wordt getoond (slide 20). Het is toch juist de bedoeling om het park aan het zicht te onttrekken?

- ♣ Ja, dat klopt, maar bij het voorbeeld van het park dat op slide 20 wordt getoond (een ander zonnepark dat tevens door het landschapsbureau is ontworpen) wilde de provincie geen verhoogde wal rondom het park. Bij Zonnepark Westerlee is het de bedoeling dat er wel een verhoogde wal rondom een gedeelte van het zonnepark wordt gerealiseerd.

2. Een omwonende vraagt hoe hoog het hekwerk op het inspiratiebeeld ongeveer is (slide 20).

Hierdoor krijgt hij namelijk een beter beeld van hoe het gaat worden in Westerlee.

- ♣ Het hek op de foto is ongeveer 2 meter hoog.

Zone 3 (Afscherming met struweel (lage deel) en houtwal (hoge deel)) | Slides 21 t/m 35

1. Een omwonende zegt de jagershut te missen in de visualisatie. Deze jagershut staat aan de rand van het plangebied aan de westzijde. De hut is ongeveer 2,5 á 3 meter hoog. Het zou een mooi referentiepunt zijn om de hoogte te zien in de visualisatie.

- ♣ Als deze tegen het zonnepark aan staat, is het wellicht goed om erbij in te zetten in het definitieve ontwerp.

2. Een omwonende zegt het lelijk te vinden ten opzichte van hoe het nu is. En zegt het een flinke verandering te vinden, de achteruitgang waar hij bang voor was. In de winter kun je door het struweel heen kijken. Het zicht op het bos wordt daarnaast flink verstoord.

- ♣ Het bos ligt vanuit dit oogpunt achter het zonnepark. Door landschappelijke inpassing komt er een nieuwe voorgrond van struweel voor. Nu kijk je tegen één donkere bosrand aan, straks worden het meerdere tinten groen. Dat kan een mooi beeld geven.

De omwonende is het hier niet mee eens en vindt de verandering lelijk: een grote splinter in het oog.

- ♣ Het is de bedoeling dat er veel variatie in de aanplanting komt. Het 3D-programma waarmee visualisaties worden gemaakt heeft minder tinten dan hoe het daadwerkelijk gaat worden.

3. Een omwonende zegt dat het Emergobos veel bloeiende witte struiken heeft. Komen die ook in de houtwal van de landschappelijke inpassing?

- ♣ De beplanting die in en aan de rand van het bos staat proberen we zo veel mogelijk terug te laten komen op de houtwal. We zoeken naar gebiedseigen flora zodat het bos wordt doorgetrokken naar het zonnepark. Het is inderdaad wel anders dan hoe het nu is, daar kunnen we niet omheen. Het is wel een nieuwe landschappelijke inrichting van het gebied. De zonneparklijn ligt meer naar voren. Hierdoor komen bijvoorbeeld reeën mogelijk ook wat dichterbij. Het Emergobos bestaat uit volwassen begroeiing. Straks als de oude en jonge

Zonnepark Westerland

beplanting wat in elkaar overloopt, kan dat een mooie gelaagdheid met variatie geven. Hierdoor krijg je dieptewerking.

Zone 4 (4,4 ha Akkervogelnatuur / Ceresweg) | Slides 36 t/m 50

1. Een omwonende vraagt zich of en waar er een ingang van het zonnepark aan de zuidzijde komt.
  - ♣ Aan de zuidzijde komt een calamiteiteningang met het oog op bijvoorbeeld brand. Dit is dus niet de ingang die voor bijvoorbeeld onderhoud zal worden gebruikt. Over de precieze locatie van deze ingang gaat Pure Energie in gesprek met de brandweer.
2. Een omwonende vraagt waar het water vandaan wordt gehaald als er geblust moet worden.
  - ♣ Dat moet worden beoordeeld door de brandweer. Deze zal advies uitbrengen als er een omgevingsvergunning wordt aangevraagd. Pure Energie gaat proberen om nu al in overleg met de brandweer te treden over mogelijke eisen die gaan gelden. Soms moeten er blusputten worden aangebracht op advies van de brandweer.
3. Een omwonende geeft aan dat er veel 'witte vlakken' in het gebied zijn. Dat betekent dat de brandweer niet op tijd over voldoende bluswater kan beschikken om een brand goed te bestrijden. De brandweer is hiervan op de hoogte. Als branden in de omgeving zijn nemen ze tankwagens met water mee.
  - De brandweer zal een leidend advies geven omtrent brandveiligheid waar wij ons aan moeten houden. Het landschapsonwerp zal dan de basis zijn en indien nodig wordt daar wat aan veranderd. Daarnaast zijn er ook vanuit de verzekering eisen aan de brandveiligheid. Dat zal worden meegenomen in het landschapsonwerp.
4. Een omwonende wordt graag op de hoogte gehouden van het proces rondom brandveiligheid.
  - Dat zal gebeuren.
5. Een omwonende vindt de visualisatie in slide 49 (winter – 10 jaar) geen gezicht. Het is net alsof er niks voor staat. Hij vindt dit niet landschappelijk ingepast en ziet 'spiegels' door de houtwal heen.
  - ♣ Het 3D-programma dat wordt gebruikt voor visualisaties is wat beperkt en laat zonnepanelen zien als witte lijnen, terwijl ze in de werkelijkheid veel donkerder zijn.
6. Iemand van de coöperatie vraagt of de houtwal niet dichter kan worden gemaakt.
  - ♣ Met inheemse wintergroene planten zijn de mogelijkheden hiervoor wat beperkt: dat is maar een beperkt aantal. Een hogere wal past niet in het landschap en dat wil de provincie waarschijnlijk niet hebben.
7. Een omwonende vraagt naar de mogelijkheden om het zonnepark in de winter na 10 jaar af te schermen. Hij vindt het nu niet mooi en is bang dat hij de helft van het jaar een lelijk uitzicht heeft. Dat kan niet de bedoeling zijn.
  - ♣ Het is goed dat dit wordt aangegeven, daarvoor is deze avond ook. Er kan worden gekeken naar een mogelijkheid om meer wintergroene planten in de wal op te nemen in het plan.
    - Pure Energie zegt dat we dit mee kunnen nemen in het komende maatwerkgesprek met de provincie en gemeente. Wellicht is er een mogelijkheid om meer wintergroene planten toe te voegen: ook als die niet inheems zijn.
8. Dorpsbelangen vraagt hoe breed de wal is en of er een mogelijkheid is dat er bijvoorbeeld in de eerste twee meter alleen wintergroene aanplanting komt.
  - ♣ De wal is 10 meter breed: inclusief greppels. De mogelijkheid om de eerste twee meter alleen wintergroen aan te planten kan worden bekeken. Dan kan achter die twee meter de variatie in flora worden aangebracht. Tegen de wal kunnen meer meidoorns en andere planten komen die bloeien.

Zonnepark Westerlee

- PE zegt dat de meeste ecologen van de provincie geen voorstanders zijn van uitheemse wintergroene flora, de voorkeur wordt gegeven aan gebiedseigen inheemse flora. Er is een beperkt aantal inheemse struiken beschikbaar dat wintergroen is.

9. Een omwonende vindt dit tegenstrijdig en bizar.

10. Een andere omwonende zegt aan dat het Emergobos ook vol staat met niet-inheemse planten. Waarom kan dit niet rondom het zonnepark?

- ♣ Het gaat niet goed met biodiversiteit in Nederland. Daarom wordt hier door ons als landschapsbureau ook aandacht aan besteed. Het is ook belangrijk voor de toekomst. Een bepaalde meidoorn die in Italië wordt opgekweekt heeft bijvoorbeeld een andere bloeitijd. Hierop zijn de Nederlandse bijen niet ingesteld, waardoor de afstemming ontbreekt en de bijen geen voedsel hebben. Daarom wordt er zo op autochtone inheemse planten gehamerd en wordt er in de ontwerpfase al aandacht aan besteed.

11. Een omwonende vindt wel dat dat samen moet gaan met dat wat de omwonenden willen. Het moet ergens samen komen.

- ♣ Daar ben ik het mee eens en dat maakt mijn werk ook zo leuk.

12. Dorpsbelangen vraagt hoe het met het onderhoud van de groene zones zit met het oog op droogte, maar ook in het algemeen.

- De planten die worden gebruikt, worden gekozen aan de hand van wat past in de omgeving. Er zijn bij de aanleg ook technieken te gebruiken die water vasthouden. Als het te droog wordt dan moet het bewaterd worden: daarop moet worden gelet in de beheerfase. Het algemene beheer wordt gewaarborgd in de beheersovereenkomst met een groenbedrijf. Een beheer- en onderhoudsplan is onderdeel van de vergunning en daarop kan door het bevoegd gezag worden gehandhaafd.

13. Een omwonende uit zorgen voor akkerdistels, jakobskruid en ander onkruid dat mogelijk overwaait naar erven en vraagt hoe dit beheerd wordt.

- Het tegengaan van onkruid en dergelijke vormt een onderdeel van het beheer- en onderhoudsplan dat wordt opgesteld aan de hand van het landschappelijk ontwerp. Het landschappelijk inpassingsplan (inclusief beheer- en onderhoudsplan) zal onderdeel uitmaken van de aanvraag omgevingsvergunning. De gemeente Oldambt is het bevoegd gezag voor het verlenen van de omgevingsvergunning. Wij moeten het zonnepark uitvoeren zoals het staat opgenomen in de te verlenen vergunning. Onkruidbeheer is met name na aanplant een aandachtspunt.

14. Een omwonende maakt zich zorgen dat de bomen worden gekapt aan de Ceresweg aan de hand van slide 36.

- ♣ Dat is zeker niet het geval. Er wordt in slide 36 bedoeld dat er geen bomen *bij* worden gepland in zone 4 (akkervogelcompensatie).

15. Een omwonende vraagt hoe het zit met ongedierte en of de akkerrand biologisch wordt.

- ♣ Wanneer er hinder is door ongedierte, dan moet daar wat aan gedaan worden. We zitten soms in Nederland in een spagaat: we willen meer natuur, maar niet de nadelen van de natuur. De akkerrand wordt natuurbeheer en er wordt dus geen onkruid bestreden met chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Inhoud volgende bijeenkomst

- Het concept ontwerp landschappelijke inpassing zal in het kader van het maatwerkprocedure van de gemeente worden voorgelegd aan de provincie en gemeente. Hierbij wordt de door de werkgroep gegeven input ook met de provincie en gemeente besproken. De uitkomsten hiervan worden gedeeld met de werkgroep.

Zonnepark Westerlee

1. Een omwonende vraagt welke procedure gevolgd wordt in het contact met de provincie.
    - Dit is onderdeel van de maatwerkprocedure. In het voortraject wordt afgestemd met de gemeente en provincie. De gemeente is het bevoegd gezag, maar zij besteden de landschappelijke beoordeling uit aan de provincie. Als de provincie bijvoorbeeld geen wal wil, maar de omwonenden willen het juist wel, dan kan dat worden besproken en mogelijk worden aangepast. Daarnaast kijkt Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels mee met het ontwerp landschappelijke inpassing. Zij geven input over bijvoorbeeld het soort kruidenmengsel dat gezaaid kan worden ten gunste van de lokale akkervogels.
  2. De omwonende vraagt wat de insteek van het overleg met de provincie en gemeente is en of er iemand van de werkgroep bij kan zijn.
    - Tijdens het overleg wordt het concept ontwerp landschappelijke inpassing besproken, welke input van de werkgroep reeds is verwerkt en welke aspecten de werkgroep nog graag wil hebben aangepast. Als initiatiefnemers gaan wij met de provincie en gemeente in overleg en bepalen uiteindelijk hoe het ontwerp gaat worden. Hierin betrekken wij zo veel mogelijk de wensen van de werkgroep.
  3. Een omwonende geeft aan dat het goed is dat er in het kader van transparantie iemand van de werkgroep bij deze gesprekken aanwezig is: wellicht als toehoorder.
  4. Een andere omwonende uit zorgen dat het plan op een bepaalde manier wordt gepresenteerd waarbij de consensus in de werkgroep wordt benadrukt.
    - Zijn de werkgroepleden bezorgd dat daar wat anders wordt gezegd dan hier? Dat is namelijk niet de insteek van die gesprekken. De door de werkgroep vastgestelde verslagen van de bijeenkomsten zijn daarnaast onderdeel van de onderbouwing van participatie en zijn voor iedereen toegankelijk via de website.
    - ♣ Soms komt uit de werkgroep goede input en dan gaat de provincie niet akkoord. Zij kijken vanuit een ander perspectief naar het landschappelijk inpassingsplan. Openheid wordt bijvoorbeeld als landschappelijke waarde benoemd en dat betekent dan mogelijk een beperking in de mogelijkheden voor het aanplanten van struiken en dergelijke.
  5. Een omwonende vraagt naar de mogelijke invloed van de provinciale verkiezingen. BBB is immers tegen zonneweides.
    - Dat weten we op dit moment nog niet. Het beleid van de gemeente is het kader voor dit project. De gemeente heeft een bepaalde doelstelling die moet worden ingevuld en is bevoegd gezag voor het ontwikkelen van zonneparken.
  6. Een omwonende vraagt naar de overbelasting van het elektriciteitsnet. Zij kunnen hun eigen duurzame stroom niet altijd kwijt: het voelt raar dat er nog een zonnepark bij komt in de omgeving. Een andere omwonende herkent zich hier ook in.
    - Op het reguliere stroomnet hebben wij geen invloed. Onze zonneparken worden rechtstreeks aangesloten bij de netbeheerder (Enexis). Dat heeft geen invloed op de capaciteit die particulieren kwijt kunnen.
- Een andere omwonende vult aan op bovenstaande dat de infrastructuur van het elektriciteitsnet bij de politiek ligt.
7. Een omwonende uit zijn zorgen omtrent de brandveiligheid van lithiumbatterijen. Lithium kun je niet zomaar blussen.
    - In die batterijen zitten speciale systemen om te monitoren en er zijn brandblussystemen, vaak aërosol, voor als het toch mis gaat. Als de batterij er komt, komt het op het zonnepark en wordt het onderdeel van de vergunning. Dan moeten we ook voldoen aan de regelgeving voor de brandveiligheid. Daar zal dat batterijsysteem aan moeten voldoen. Het valt op dit moment nog niet te zeggen welk soort batterij er al dan niet gaat komen.

Inhoud volgende bijeenkomst (vervolg):

- Voorstel om het tijdens de volgende bijeenkomst te hebben over de energiecoöperatie en het omgevingsfonds. Onderwerpen als reflectie en geluid kunnen de volgende keer nog niet worden besproken, aangezien eerst het ontwerp voor landschappelijk inpassing klaar moet zijn om een technische uitwerking van het zonnepark te maken en onderzoeken te laten uitvoeren.
1. Een omwonende vraagt of er tussen nu en de volgende bijeenkomst nog een gesprek met het bevoegd gezag is en waar die over gaat.
    - Ja. Dan wordt het landschappelijk ontwerp besproken zoals het er nu ligt. Dan wordt het ontwerp nog niet definitief, wellicht wil het bevoegd gezag nog dat er onderdelen worden aangepast. Dit wordt daarna weer teruggekoppeld aan de werkgroep.
  2. Een omwonende benoemt dat vooraf gezegd is dat je je als lid van werkgroep niet committeert aan het plan. Hij heeft het gevoel dat nu het ontwerp wordt gepresenteerd als een uitkomst van de gehele werkgroep. Niet iedereen binnen de werkgroep heeft dezelfde mening.
    - Zo gaan we het niet communiceren of presenteren. Wij lichten het ontwerp zoals deze nu is toe en geven aan wat de input uit de werkgroep is. Veel meer kunnen we niet en veel simpeler kunnen we het niet verwoorden. In de door de werkgroep vastgestelde verslagen en de bijbehorende presentaties kunnen de gemeente en provincie teruglezen wat er is besproken.
  3. Enkele omwonenden zeggen dat ze graag zien dat één of meerdere vertegenwoordiger(s) van de werkgroep deelnemen aan de gesprekken met gemeente en provincie om de belangen van de groep te behartigen. Een omwonende zegt dat het anders lijkt alsof zij goedkeuring geven aan het project, terwijl dit niet zo is.
    - Wij zullen niet communiceren dat de werkgroep het ontwerp zoals deze er nu ligt goedkeurt. We communiceren input die er uit de werkgroep is gekomen. Het proces is voor de gemeente en provincie terug te lezen in de presentatie en in de verslagen die we na goedkeuring door de werkgroep openbaar maken. Het participatieproces is daarmee transparant. Als initiatiefnemers zitten wij met de gemeente en provincie aan tafel in het kader van het gemeentelijke maatwerkproces. Omwonenden zelf maken geen deel van uit van deze gesprekken: hun input wel.
  4. Enkele omwonenden geven aan dat ze het belangrijk vinden dat de gemeente hun stem hoort en dat ze die dan via een ander kanaal laten gelden.

Rondvraag

Er zijn geen vragen.